

3.5. Complementul prepozițional

3.5.1. Fișă sintetică

► *trăsături sintactice*

- complinire a unui centru verbal, adjectival, adverbial sau interjecțional
- lexicalizare în general obligatorie
- marcarea prepozițională obligatorie (prepoziție-regim)
- realizare prototipică: GPrep
- clasă de substituție²⁸: *grup prepozițional* (cu determinativ nominal, formă verbală nepersonală, propoziție relativă propriu-zisă sau relativă-interogativă) și *propoziție conjuncțională*
- topică: de regulă este postpus regentului.

► *trăsături semantice*

- rol prototipic: *Temă / Pacient*
- alte roluri: *Beneficiar, Țintă, Sursă, Stimul, Comitativ*

3.5.2. Matrice verbale cu complement prepozițional

a) Tipare verbale bivalente

$$1. \begin{pmatrix} \textit{Agent} & \textit{Temă} \\ \textit{GN}_1 & \textit{GPrep} \\ \textit{Subiect} & \textit{Cprep} \end{pmatrix};$$

Toată lumea râde **de leneși**.

El a procedat conform **cu regulamentul**.

$$3. \begin{pmatrix} \textit{Experimentator} & \textit{Temă} \\ \textit{GN} & \textit{GPrep} \\ \textit{Subiect} & \textit{Cprep} \end{pmatrix};$$

∅ S-a îndrăgostit **de tine**.

∅ Se teme **de șerpi**.

$$5. \begin{pmatrix} \textit{Locativ} & \textit{Cauză} \\ \textit{GN} & \textit{GPrep} \\ \textit{Subiect} & \textit{Cprep} \end{pmatrix};$$

Pământul colcăie **de viermi**.

$$2. \begin{pmatrix} \textit{Agent} & \textit{Comitativ} \\ \textit{GN} & \textit{GPrep} \\ \textit{Subiect} & \textit{Cprep} \end{pmatrix};$$

Ana colaborează **cu Victor** la proiect.

Ana s-a asociat **cu Victor**.

$$4. \begin{pmatrix} \textit{Experimentator} & \textit{Temă} \\ \textit{GN} & \textit{GPrep} \\ \textit{Ci} & \textit{Cprep} \end{pmatrix};$$

Nu-i pasă **de tine**.

Îi pare bine **că ai venit**.

$$6. \begin{pmatrix} \textit{Locativ} & \textit{Temă} \\ \textit{GN} & \textit{GPrep} \\ \textit{Subiect} & \textit{Cprep} \end{pmatrix};$$

Textul abundă **în metafore**.

Pământul mustește **de apă**.

$$7. \begin{pmatrix} \text{Temă}_1 & \text{Temă}_2 \\ \text{GN} & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

El rivalizează **cu tine**.

Versul „a” rimează **cu versul** „d”.

$$8. \begin{pmatrix} \text{Beneficiar} & \text{Temă} \\ \text{GN} & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

Pensionarii beneficiază **de bilete** gratuite.

Copiii se bucură **de atenția** lor.

a) Tipare verbale trivalente

$$9. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă} & \text{Temă} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cd} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

Ø a schimbat mașina **cu o motocicletă**

Ø și-a dat casa **pe o baracă**.

Ø nu distinge o culoare **de alta**.

$$10. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Pacient} & \text{Temă} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cd} & \text{Cprep} \end{pmatrix}$$

Ø a preschimbat praful **în aur**.

Ø a transformat casa **într-un palat**.

$$11. \begin{pmatrix} \text{Agent / Țintă / Dest} & \text{Sursă} & \text{Temă} \\ \text{GN}_1 & \text{GPrep} & \text{GN}_2 \\ \text{Subiect} & \text{CPrep} & \text{Cd} \end{pmatrix};$$

Ø a primit / a recepționat **de la cineva** ceva. Ø a mulțumit **cuiva** **pentru ceva**

$$12. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Țintă} & \text{Temă} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Ci} & \text{Cprep} \end{pmatrix}$$

$$13. \begin{pmatrix} \text{Experimentator} & \text{Temă} & \text{Stimul} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Ci} & \text{Subiect} & \text{Cprep} \end{pmatrix}.$$

Mi se face milă dor **de el**.

Mi-e lehamite **de viața** asta.

$$14. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă} & \text{Țintă / Beneficiar} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cd} & \text{Cprep} \end{pmatrix}$$

a pregăti ceva **pentru cineva**

a (și) revărsa supărarea **asupra cuiva**

3.5.3. Matrice cu Cprep în structuri complexe

$$1. \begin{pmatrix} \text{Pacient} & \text{Temă}_1 & \text{Temă}_2 \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{NP} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

Ø se face frate **cu dracul** (până trece puntea)

Ø devine / ajunge rudă / prieten **cu noi**

Tiparul de sub 1. este un tipar complex, în care numele relațional (*rudă, coleg, frate*) este la rândul său o predicăție care atribuie rol tematic unui argument. Constituentul prepozițional se include în schema verbală în urma unui proces de recategorizare a verbului copulativ, care devine astfel trivalent.